

13.4. Въпросник за фокус-групова дискусия за формулата на успеха¹³⁴

Уважаеми гости,

В нашето общество днес често се говори за „успеха“ на едни или други хора, за „успелия човек“. Но дали всички ние имаме една и съща представа за това какво е „успех“ и какъв е „успелия човек“, какво е „да успееш в живота“? Много бихме искали да чуем мненията на всеки от вас по тези въпроси. Този разговор е част от социологическо проучване, затова сега ви молим да започнем един свободен, без ограничения разговор. Всеки ще има право да си каже мнението. Преди обсъждането ще нахвърляме кръга на въпросите, по които ще изкажете мнения.

1. **Първи кръг от въпроси:** Какво е според вас „успехът“? Какво значи, човек да е „успял в живота“? Как си представяте „успелия човек“ около вас днес, в България? Опишете такива хора, с какво се занимават, как изглеждат, по какво се отличават от другите, какъв е материалният им бит, какво правят през свободното си време?
2. **Втори кръг:** Какво значи за вас човек „да е постигнал“ нещо? Как човек да прецени дали е успял? Какво трябва да е направил, за да е сигурен, че е постигнал нещо, че е успял? Дали преценката е по-скоро индивидуална или по-скоро тя се съизмерва с оценката на другите, вкл. на общностите, в които човек живее (семейство, съседни колеги, приятели, община, селище, обществото)?
3. **Трети кръг:** За да разберем по-добре успеха и успелите, нека опитаме да видим „обратната страна“ на нещата – какво е „неуспех“, кои са „неуспелите“? Познавате ли такива хора и какво представляват те – с какво се занимават, как изглеждат, какъв е материалният им бит и какво е свободното им време?
4. **Четвърти кръг:** Какви са причините и факторите, според вас, за да може човек да успее днес в нашата страна? Какво помага и какво – пречи на човек, за да успее тук и сега?
5. **Пети кръг:** Да поговорим за успеха и промените. По-лесно ли се успяваше преди „Промените“, преди „Демокрацията“ (преди 1990 г.)? Или днес е по-

¹³⁴ Въпросникът е създаден в рамките на модулния проект „Благосъстояние и идентичност“ от научната програма „Европейското социално изследване в България“ към Фонда за научни изследвания на МОН (с колектив в състав: Николай Тилкиджиев – ръков., Валентина Златанова, Тая Неделчева и Мая Келиян – вж. ФНИ-МОМН-Д01–371/16.06.2006) и е приложен на терен, в разговори със студенти, предприемачи, държавни служители, пенсионери, роми, турци, през 2006 г. Въпросникът е ползван и при настоящия проект „Успелите роми“.